

احیای فقه پویا از لوازم تشکیل تمدن اسلامی است

اگر بخواهیم تمدن اسلامی را شکل دهیم، می‌توانیم از منابعی که در فقه به عنوان منابع اصلی تفقه شامل قرآن کریم، سنت و سیره، اجماع و خردورزی، مطرح است، استفاده کنیم و پویایی فقه را در حیات مسلمانان احیاء کنیم.

اگر بخواهیم تمدن اسلامی را شکل دهیم، می‌توانیم از منابعی که در فقه به عنوان منابع اصلی تفقه شامل قرآن کریم، سنت و سیره، اجماع و خردورزی، مطرح است، استفاده کنیم و پویایی فقه را در حیات مسلمانان احیاء کنیم.

حجت‌الاسلام والمسلمین علی محمدی آشنانی، استاد حوزه و دانشگاه در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، به بحث در خصوص مرجعیت قرآن در تمدن‌سازی و نقش تحول در فقاهاست در تشکیل تمدن اسلامی پرداخت و گفت: باید دانست که قرآن کتابی کامل است و ضرورت‌های تشکیل تمدن اسلامی در آن بیان شده است. به عنوان مثال در حوزه ارتباطات اجتماعی، یک ارتباط سالم و مفید وجود دارد که موازینش را قرآن بیان کرده است و اگر این ارتباط به شیوه درست و مورد اشاره قرآن برقرار نشود، ارتباطات دیگر، آسیب‌زا خواهند بود. بخش پیشین این مصاحبه را این‌جا بخوانید!

هنوز ظرفیت شفاف‌بخشی قرآن مورد توجه قرار نگرفته است

وی افزود: اگر غیبت، تمسخر و برچسب زدن به دیگران در جامعه‌ای رواج پیدا کرد، آسیب‌های بسیاری بر جامعه وارد خواهد شد. با این شرایط، حتی اگر بخواهیم مشکلات موجود را آسیب‌زدایی کنیم، بازهم قرآن کریم راه‌های برون رفت از این مشکل را به ما معرفی کرده‌است، اما متأسفانه هنوز ظرفیت شفاف‌بخشی قرآن مورد توجه قرار نگرفته است.

آشنانی ادامه داد: این‌که قرآن اشاره می‌کند که انبیاء آمدند تا به وسیله وحی الهی زنجیرها را باز کنند و فشارها را بر زمین بگذارند، این ظرفیت‌ها باید در جامعه محقق و پیاده بشود و تحقق این ظرفیت‌ها در جامعه به بسترسازی، زمینه‌سازی و پرورش افراد کاردان نیازمند است. بعد از انس ذهنی با آموزه‌های قرآن کریم، برای این‌که این آموزه‌ها در مرحله عمل، ارتباطات، مناسبات اجتماعی، ارتباطات اقتصادی و... خودش را نشان بدهد و جامعه از چالش‌ها و آسیب‌ها تهی شود، به مجموعه این عوامل نیازمندیم.

فقه پویا؛ لازمه تشکیل تمدن اسلامی

وی در پاسخ به این پرسشی در خصوص نیازمندی شیوه فقاهاست به تحول در راستای تحقق تمدن اسلامی، گفت: تصور من این است که فقه اسلامی یک فقه پویا است که تاکنون در عرصه حیات مسلمانان نقش خوبی را ایفا کرده‌است. اگر جریاناتی در برخی از مذاهب وجود دارند که دارای جمود و رکود هستند، باید این مشکلات را برطرف کنیم، اما فقه اسلامی در مجموع یک فقه پویا است.

این استاد حوزه و دانشگاه افزود: اگر بخواهیم تمدن اسلامی را شکل دهیم، می‌توانیم از منابعی که فقه به عنوان منابع اصلی تفقه خود، یعنی قرآن کریم، سنت و سیره، اجماع و خردورزی، قبول دارد، استفاده کنیم و پویایی فقه را در حیات مسلمانان احیاء کنیم. البته سؤالات جدیدی برای بشر مطرح شده است که این‌ها مراجعه مکرری به قرآن، سیره، عقل و اجماع مسلمانان را می‌طلبد و یقیناً به مطالعات، رویکردها و استنباط‌های تازه در فقه نیاز داریم تا بتوانیم با استفاده درست از منابع فقهی به اهداف موردنظر خود دست پیدا کنیم.

فقه اسلامی موجود، دارای انجماد و مانع از تحقق تمدن اسلامی نیست

آشنانی تأکید کرد: این‌که ما گمان کنیم باید این فقه را به طور کامل کنار گذاشت و بر روی آن خط کشید یا در برخی از حوزه‌ها، آن را ناکارآمد قلمداد کنیم، نظر درستی نیست. من تصور نمی‌کنم که فقه اسلامی دارای انجمادی باشد که در برابر تمدن اسلامی قرار بگیرد و مانع از تحقق تمدن اسلامی شود؛ بر این اساس لازم نیست که ما آن را کنار بگذاریم یا به طور کلی تغییر دهیم.

این استاد حوزه و دانشگاه در پایان این گفت‌وگو خاطرنشان کرد: تصور من این است که بخش غیرپویای فقه باید اصلاح شود، اما در کل، همین فقه و همین منابع، جواب‌گوی مسائل مورد نیاز جامعه هست، اگرچه ما در برخی از عرصه‌ها به نونگري‌ها و

استنباط‌های تازه نیاز داریم و یقیناً این فقه با این منابع توانایی پاسخگویی به نیازمندی‌های جامعه را خواهد داشت.